

Christelijke eenheid

Geen kwantiteit maar kwaliteit.

De term òchristelijke eenheidö is belast met de hypotheek van het woordje öéénö. öEénö is een telwoord. Daarom gaan we tellen zodra het over christelijke eenheid gaat. Eénheid onder christenen betekent dan: één opvatting over bepaalde geloofszaken en geen tweede, één manier om God te dienen en geen tweede, één kerk en geen tweede of derde. De christelijke eenheid kom je niet al tellend op het spoor. Deze eenheid is geen getal maar een kwaliteit van leven. In Ef. 4:12-13 is sprake van öde eenheid des geloofs en der volle kennis van de Zoon Godsö. Deze beide uitdrukkingen - öeenheid des geloofsö en övolle kennis van de Zoon Godsö - vullen elkaar aan, leggen elkaar uit en duiden samen eenzelfde werkelijkheid aan. Dat betekent dat christelijke eenheid niet opgaat in het getal één maar alles te maken heeft met övolheidö. öVolheidö. Dat wil zeggen: Het is samen compleet, het één vult het ander aan, er ontbreekt niets, het is volkomen. Daarom heeft christelijke eenheid niets te maken met kwantiteit maar met kwaliteit. De eenheid des geloofs duidt op een kwaliteit van christelijk gemeenschapsleven.

Christelijke eenheid: de harmonie in het vele dat God geeft.

God houdt van veelheid. Dat heeft te maken met zijn rijkdom. De rijkdom van God heeft op aarde vele gestalten nodig om zowel in de schepping als in de gemeente naar zijn maat zichtbaar en ervaarbaar te worden. God is de schepper van de ontelbare sterren, van de vele plant- en diersoorten, en van de veelkleurigheid onder mensen. Hij is als God de Heilige Geest de gever van de vele genadegaven en diensten in de gemeente. De veelheid die God in de gemeente in aanzijn roept valt niet in chaos uiteen. De vele leden met de vele gaven vormen samen één lichaam (1 Cor. 12). De veelheid blijft in harmonie bijeen. Dat is christelijk éénheid: de harmonie in het vele dat de Geest in de gemeente geeft. Het is de volheid van de veelheid. Ik ben van mening dat we van hieruit in principe wat lijntjes mogen doortrekken in de richting van de vele christelijke geloofsgemeenschappen die er zijn, van de vele manieren om God te dienen, van de vele wijzen om het geloof in Jezus Christus onder woorden te brengen. Laat ik me voorzichtig uitdrukken: er zit öiets echtsö in menige bewogen dienst in een Pinkstergemeente. Het Leger des Heils, zingend en getuigend in een rosse buurt, is duidelijk een openbaring van Jezus' liefde. De stoerheid van een calvinist heeft iets authentiek christelijks. Het celibataire monnikendom met zijn gelofte van een volkomen aan God en de mensen toegewijd leven heeft ontegenzeggelijk diepe wortels in het evangelie. De liturgie van een Grieks-Orthodoxe dienst bedoelt gelovigen op aarde een ervaring van de hemel te geven; wie in deze traditie geestelijk groot gebracht, of er gevoeligheid voor hebben, beleven het ook zo. Ik bedoel hiermee niet op een gemakkelijke wijze alles mooi en goed te verklaren. Er zijn kritische vragen te stellen aan zojuist genoemde geloofsgemeenschappen. En zij hebben ongetwijfeld vragen aan ons te stellen! Maar ik wil niet beginnen met kritische vragen. Ik wil beginnen me open te stellen voor de ervaring van een openbaring van Gods veelkleurige genade in deze of gene geloofsgemeenschap. Openheid is belangrijk. Wie open staat voor de Geest kan iets ervaren van de harmonie in de veelheid van geloofsuitingen. Als student een studieweek doorbrengend als gast in een klooster heb ik mij öthuisö gevoeld in de ochtend- en avondgebeden die er gehouden werden. Niet dat ik er wilde blijven. Maar ik nam er wel een echte geloofsbeleving van mee.

Eénheid is Gods eigen levensgeheim en valt niet te organiseren.

Israël belijdt: öDe Heer onze God is éénö (Deut. 6:4). De christelijke kerk belijdt dat Vader, Zoon en Geest één zijn, en zij put in deze belijdenis uit het Nieuwe Testament. Eénheid is het geheim van God zelf. De werkelijke eenheid des geloofs ontstaat alleen daar, waar de Geest Gods scheppend bezig is. De christelijke eenheid kan niet discussiërend, studerend en confererend aan een ronde tafel georganiseerd worden. Ik moet me hier voorzichtig uitdrukken. Het gaat om het heel subtiele onderscheid tussen het scheppend werk van de Geest en het organiserend werk van gelovige mensen. Je kunt zeker niet beweren, dat alle gesprekken die de afgelopen tientallen jaren gevoerd zijn tussen afgevaardigden uit de diverse kerken slechts goedbedoeld mensenwerk zijn geweest. Er is in ieder geval meer begrip voor elkaar gekomen! De sfeer van verkettering heeft vaak plaats gemaakt voor een sfeer van toenadering. En in deze laatste sfeer ontstaat eerder eenheid des geloofs, dan in een sfeer van ketterjacht! Maar na een periode van oecumenisch enthousiasme en activisme, sinds de tweede wereldoorlog, is ook onder oecumenische enthousiastelingen de ontzuivering begonnen. Als het om eenheid des geloofs gaat, kunnen mensen alleen maar tellen. Kerkleiders en theologen kunnen van twee één maken: van twee kerken bestuurlijk één maken, van twee opvattingen over de sacramenten één maken. Het valt echter op, dat dit övan twee tot één makenö vaak alleen een zaak is van de leidende top der kerken. In de gemeenten - öaan de basisö, zoals dat in dit jargon heet - ontstaat zeer dikwijls maximaal een sfeer van tolerantie ten opzichte van gelovigen uit andere kerken. Maar verdraagzaamheid is nog wat anders dan vreugdevolle herkenning! Als het om de eenheid des geloofs gaat kunnen mensen alleen

maar tellen. Ze kunnen plussen en minnen, dubben, rekenen. De echte eenheid des geloofs is een scheppend werk van de Geest. De Geest werkt vaak middels mensenwerk. Per slot van rekening kiest de Geest ons menselijk lichaam tot zijn tempel. Maar op de beslissende momenten breekt de Geest herscheppend door alle gelovig organiseren, studeren en discussiëren heen. De eenheid des geloofs is een schepping van de Geest die gelovigen de harmonie doet ervaren in het vele dat God geeft, vaak verspreid over vele geloofsgemeenschappen. Als het om christelijke eenheid gaat verwacht ik meer dan een opwekking die door alle kerken en groepen gaat dan van oecumenische studieconferenties (hoewel het één het ander niet hoeft uit te sluiten). Ik betwijfel of de sfeer van verontrusting die de laatste jaren leden uit diverse kerken bijeengebracht heeft, tot een werkelijke eenheid des geloofs zal leiden. Verontrusting is óók mensenwerk. Waar de Geest werkt wordt nooit alleen maar het oude in ere hersteld, maar ook iets nieuws geschapen. Kerken en geloofsgemeenschappen zullen in veelkleurigheid wel blijven bestaan. Tot Christus zijn gemeente verenigt, bij zijn komst, zal de eenheid des geloofs wel voornamelijk bestaan in een vreugdevolle herkenning over en weer tussen de vele geloofsgemeenschappen. Tot de dag van de Heer gaan we daarin van opwekking tot opwekking.

Olof de Vries